

Kolégium rektora
26.04.2023

Digitálna knižnica STU

Predkladá:	prof. Ing. Ján Híveš, PhD. prorektor
Vypracoval:	PhDr. Kvetoslava Rešetová, PhD. Útvar vedy a MVTŠ Ing. Jozef Dzivák riaditeľ SChK FCHPT STU
Zdôvodnenie:	Model digitalizácie študijnej literatúry a jej sprístupnenie v Digitálnej knižnici STU.
Návrh uznesenia:	Vedenie STU schvaľuje Model digitalizácie študijnej literatúry a jej sprístupnenie v Digitálnej knižnici STU a) s pripomienkami b) bez pripomienok

Úvod

Nielen pandemická situácia, ale všeobecný rozvoj, poukazuje na nevyhnutnosť hľadania nových foriem služieb v akademickom prostredí. Prudký rozvoj internetu a informačných technológií ponúka akademickým knižniciam nový priestor na vytváranie služieb s pridanou hodnotou. Popri bežných klasických službách knižníc sa do popredia dostávajú služby spojené so sprístupňovaním e-kníh, zabezpečenie dostupnosti študijnej literatúry, príp. zdieľanie elektronických informačných zdrojov a pod. Digitálny svet, ochrana a uchovávanie intelektuálneho kapitálu inštitúcie sú jednoznačnými dôvodmi pre budovanie digitálnych knižníc, prevádzkanie knižničných zbierok do elektronickej (digitálnej) podoby. Znamená to sprístupnenie zdrojov a fondov knižníc v elektronickej (digitálnej) podobe ako digitálnych objektov.

Čl. I Poslanie Digitálnej knižnice STU

1. Digitálna knižnica Slovenskej technickej univerzity v Bratislave (ďalej len STU) je nástrojom na zabezpečenie sprístupňovania digitalizovanej študijnej literatúry z knižničných fondov akademických knižníc STU študentom a zamestnancom STU Bratislava.
2. Poslaním Digitálnej knižnice STU je vytvorenie priestoru pre zabezpečenie online prístupu k elektronickým verziám dokumentov, ktoré slúžia na podporu vzdelávania, vedy a výskumu na STU.
1. Digitálna knižnica vytvára virtuálny priestor na ukladanie a sprístupňovanie výskumných a vzdelávacích dát založenom na princípe FAIR a zabezpečuje tak plnenie vládou schválenej Stratégie pre otvorenú vedu.
2. Digitálna knižnica STU vytvára spoločný priestor pre zdieľanie a využívanie literatúry jednej univerzity s možnou predikciou vytvorenia konzorcia technických univerzít.
3. Digitálna knižnica STU vytvára pridanú hodnotu v cieľových aktivitách inštitúcie a nadobúda vlastnosti komodít, ktoré efektívnym spôsobom vytvárajú jej prostredie v oblasti vzdelávania a vedeckovýskumnej činnosti.

Čl. II Predmety Digitálnej knižnice STU

1. Predmetom Digitálnej knižnice STU sú digitálne objekty vytvorené z digitálnych kópií zaevidovaných knižničných jednotiek z knižničných fondov akademických knižníc STU predpísané (odporúčané) v sylabách predmetov vyučovaných na STU Bratislava.
2. Digitálne objekty sa môžu vytvárať zo zaevidovaných knižničných jednotiek z knižničného fondu akademických knižníc STU z produkcie vlastnej organizácie (vydavateľstva), ale i z produkcie iných vydavateľov.
3. Predmetom Digitálnej knižnice STU sa môžu stať aj iné digitálne (elektronické) objekty nadobudnuté vlastnou akvizíciou akademických knižníc s podmienkou dodržania licenčných zmlúv vyplývajúcich z podstaty šírenia a sprístupnenia digitálnych objektov (elektronické skriptá, e-booky a pod.).
4. Digitálny objekt (digitálna kópia) musí byť identickou verziou tlačenej knižničnej jednotky, vrátane identifikácie z evidencie knižničných jednotiek (signatúra/prírastkové číslo).
5. Prioritu zaradenia digitálneho objektu do Digitálnej knižnice STU majú knižničné tituly, ktoré majú viacnásobné použitie (titul predpísaný na viac predmetov, titul určený pre väčšiu skupinu študentov a pod.)
6. Vytvorenie digitálneho objektu realizuje akademická knižnica STU z vlastných zdrojov.
7. V prípade, že na tvorbu digitálnych objektov Digitálnej knižnice STU využije akademická knižnica STU iné digitalizačné pracoviská mimo STU, môžu byť tieto digitálne objekty súčasťou Digitálnej knižnice STU len za dodržania licenčných podmienok súvisiacich s tvorbou a sprístupňovaním digitálnych rozmnoženín diela.
8. Koncovým zariadením pre sprístupnenie digitálneho objektu je informačný systém Digitálnej knižnice STU.

Čl. III Používatelia Digitálnej knižnice STU

1. Registrovaný používateľ akademickej knižnice STU - študent, zamestnanec STU.
2. Sprístupnenie Digitálnej knižnice STU pre jej používateľov je zdarma.

Čl. IV Prostredie (systém) Digitálnej knižnice STU

1. Prostredie Digitálnej knižnice STU je jednotné pre všetky akademické knižnice STU.
2. Digitálna knižnica STU sa buduje v systéme MediaINFO.
3. MediaINFO vylepšuje používateľovi vyhľadávanie tým, že zobrazuje výsledky priamo v pôvodnom dokumente. Na stránkach sprístupnených publikácií môžu používatelia pridávať komentáre, vytvárať poznámky, záložky, zdieľať informácie, prekladať a dokonca vytvoriť osobnú knižnicu prispôbenú konkrétnemu používateľovi.
4. Služby digitálnej knižnice môžu umožňovať extrakciu textu, extrakciu ľubovoľnej zóny, extrakciu obrazu, preklad textu, metadátový popis vo viacerých jazykoch, vyhľadávanie podľa slov na úrovni celej zbierky, ale i konkrétneho dokumentu, zoskupovanie obsahu podľa faziet v kombináciách s inými kritériami (dátum vydania, výskyt frázy v obsahu).

Čl. V Licenčné podmienky

1. Verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny "vypožičaním" je podľa v súčasnosti platného zákona o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon), ako aj podľa nového Autorského zákona, ktorý platí od 1. januára 2016, jedným z autorskoprávných spôsobov použitia diela.
2. Za dodržiavanie licenčných podmienok na digitálne objekty Digitálnej knižnice STU preberá plnú zodpovednosť garant Digitálnej knižnice STU.

Čl. V Zriaďovateľ Digitálnej knižnice STU

1. Zriaďovateľom Digitálnej knižnice STU je Slovenská technická univerzita STU.
2. Zriaďovateľ Digitálnej knižnice STU poskytuje podporu pri tvorbe Digitálnej knižnice STU, najmä pri vytváraní a zabezpečení technického vybavenia Digitálnej knižnice STU (server, diskové pole a nevyhnutné technické zabezpečenie).
3. Vedenie fakúlt STU podporuje budovanie Digitálnej knižnice STU a vytvára priaznivé podmienky pre akademické knižnice STU ako členov Digitálnej knižnice STU vrátane podpory finančného zabezpečenia licencií pre Digitálnu knižnicu STU v rámci vlastného zvoleného rozsahu.

Čl. VI Garant Digitálnej knižnice STU

1. Garantom Digitálnej knižnice STU je Slovenská chemická knižnica FCHPT STU v Bratislave.
2. Práva a povinnosti garanta Digitálnej knižnice STU:
 - 2.1 spravuje a zabezpečuje budovanie Digitálnej knižnice na univerzitnej platforme a spravuje licencie jednotlivých akademických knižníc STU vo zvolenom systéme (prostredí) Digitálnej knižnice STU,
 - 2.2 zabezpečuje ochranu a sprístupňovanie digitálnych objektov Digitálnej knižnice STU,
 - 2.3 zabezpečuje zaradenie, alebo rozšírenie identít akademických knižníc STU vo zvolenom systéme (prostredí) Digitálnej knižnice STU,
 - 2.4 garantuje dodržiavanie všetkých licenčných podmienok súvisiacich so sprístupňovaním a šírením vytvorených digitálnych objektov z digitalizovanej študijnej literatúry akademických knižníc STU,
 - 2.5 vytvára prehľad digitálnych objektov Digitálnej knižnice STU
 - 2.4 poskytuje súčinnú pomoc a podporu akademickým knižniciam STU pri vytváraní digitálnych objektov, ktoré sú predmetom Digitálnej knižnice STU,
 - 2.5 poskytuje štatistický prehľad využívania Digitálnej knižnice STU pre každú akademickú knižnicu za kalendárny rok, najneskôr do 15 dní od ukončenia kalendárneho roka.

Čl. VII Člen Digitálnej knižnice STU

1. Členom Digitálnej knižnice STU sú akademické knižnice fakúlt STU.

2. Práva a povinnosti členov Digitálnej knižnice STU:
 - 2.1 akademické knižnice STU sú povinné zabezpečiť si licenciu pre sprístupnenie digitálnych objektov v prostredí (systéme) Digitálnej knižnice STU,
 - 2.2 akademické knižnice STU vytvárajú podklady pre fond Digitálnej knižnice STU v súlade s profilom vlastnej fakulty a zabezpečenia digitálnych objektov z predpísanej študijnej literatúry v sylabách predmetov vlastnej fakulty,
 - 2.2 akademické knižnice STU sú povinné zaevidovať digitálny objekt, na ktorý získali licenciu, do online katalógu Virtuálnej knižnice STU v knižničnom systéme STU,
 - 2.3 pri spracovaní (katalogizácii) digitálnych objektov použijú tág U02 (url adresa zdroja) a typ označenia e-verzia (ECC).

Čl. VIII Záverečné ustanovenie

1. Koordinačným centrom pre budovanie Digitálnej knižnice STU je Útvar vedy a medzinárodnej vedeckotechnickej spolupráce R STU.
2. Model digitalizácie študijnej literatúry a jej sprístupnenie v Digitálnej knižnici STU začína dňom schválenia vo vedení STU.